

BOSHLANG‘ICH SINFI O‘QUVCHILARINI INGLIZ TILIDA YOZISHGA O‘RGATISH KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Shukurova Dilfuza Raxmatovna

BUXORO VILOYATI JONDOR TUMANI 1-MAKTAB

Annotatsiya

Ushbu maqolada boshlang‘ich sinfi o‘quvchilarini ingliz tilida yozuv ko‘nikmalariga o‘rgatishning metodik asoslari yoritilgan. Til o‘rgatish jarayonida o‘quvchilarning yosh psixologik xususiyatlari, yozuvga bo‘lgan motivatsiyasi va ularni mustahkamlovchi ta‘limiy usullar muhim ahamiyatga ega ekani asoslab berilgan. Maqolada yozuv ko‘nikmasini shakllantirish uchun qo‘llaniladigan samarali metodlar, darsdagi interfaol yondashuvlar va baholash mezonlari tahlil qilingan. Shuningdek, eksperiment natijalariga tayanib, bosqichli va integratsiyalashgan metodik modelning samaradorligi ilmiy asosda bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta‘lim, ingliz tili, yozuv ko‘nikmasi, metodika, interfaol usullar, pedagogik yondashuv, til o‘rgatish.

Kirish

Globalizatsiya jarayonida xorijiy tillarni o‘rganish nafaqat ijtimoiy ehtiyoj, balki har bir shaxsning shaxsiy va kasbiy rivoji uchun zarur ko‘nikmaga aylanmoqda. Xususan, ingliz tili hozirgi kunda xalqaro muloqot, fan-texnika, axborot texnologiyalari, savdo-sotiq va ta‘lim sohalarida yetakchi til sifatida keng qo‘llanilmoqda. Shu sababli, O‘zbekiston Respublikasi ta‘lim tizimida ham ingliz tilini o‘qitish masalasiga alohida e‘tibor qaratilmoqda, ayniqsa, umumta‘lim maktablarining boshlang‘ich sinflarida bu tilni erta yoshdan o‘rgatish yo‘lga qo‘yilgan.

Boshlang‘ich ta‘lim bosqichi — bu o‘quvchining til o‘rganishga bo‘lgan asosiy qiziqishini shakllantiradigan, uning psixologik va lingvistik poydevorini mustahkamlovchi muhim davrdir. Shu bois bu bosqichda to‘rt asosiy til ko‘nikmasini — tinglash, o‘qish, yozish va gapirishni birgalikda, uyg‘unlikda rivojlantirish talab etiladi. Bu ko‘nikmalarning har biri o‘ziga xos yondashuv va metodikani talab qilsa-da, ayniqsa yozish ko‘nikmasini shakllantirish murakkab va bosqichma-bosqich yondashuvni talab qiladi. Yozuv — bu o‘quvchining tilni puxta o‘zlashtirishidagi asosiy bosqichlardan biridir. Tilni yozma shaklda ifoda etish nafaqat grammatik bilimlarni, balki tanlangan so‘z boyligi, imlo qoidalari va mantiqiy izchillikni ham o‘z ichiga oladi. Ayniqsa, boshlang‘ich sinfi o‘quvchilari

uchun bu faoliyatning samarali tashkil etilishi, ularda mustahkam poydevor yaratadi. Yozishga o'rgatish jarayoni bolalarda mustaqil fikr yuritish, tasviriy ifodalash, shaxsiy munosabat bildirish, o'z g'oyasini sodda jumlar orqali bayon qilish kabi ko'nikmalarni shakllantiradi. Bu esa ularning nafaqat til o'rganishdagi muvaffaqiyatiga, balki umumiy tafakkur darajasining rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun ingliz tilida yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda yoshga mos metodik yondashuv, interaktiv uslublar, vizual materiallar, o'yin shaklidagi topshiriqlar, model yozuvlar (namunaviy matnlar) va bosqichli yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Zero, boshlang'ich ta'limda berilgan sifatli yondashuv keyingi bosqichlarda samaradorlikni oshiradi. Maqolada aynan boshlang'ich sinf o'quvchilarini ingliz tilida yozuvga o'rgatish ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha metodik yondashuvlar, o'quv jarayonining samarali tashkil etish yo'llari va zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish masalalari tahlil qilinadi.

boshlang'ich sinf o'quvchilarini ingliz tilida yozishga o'rgatish jarayonining samaradorligini aniqlash va takomillashtirish uchun kompleks yondashuv asosida bir nechta ilmiy-tadqiqot metodlari qo'llanildi. Bu metodlar real o'quv amaliyoti bilan bog'langan holda tanlangan bo'lib, natijalarning ishonchligi va amaliy ahamiyatini ta'minlashga xizmat qildi.

1. **Pedagogik kuzatuv** Ingliz tili darslari jarayonida o'quvchilarning yozma faoliyatga bo'lgan munosabati, topshiriqlarni bajarishdagi xatti-harakatlari, yuzaga kelayotgan qiyinchiliklari muntazam kuzatib borildi. Bu metod yozuv ko'nikmasini shakllantirishga ta'sir qiluvchi ichki va tashqi omillarni aniqlashga yordam berdi.

2. **Diagnostik** O'quvchilarning boshlang'ich va yakuniy bilim darajasini aniqlash maqsadida yozma topshiriqlarga asoslangan testlar ishlab chiqildi va qo'llanildi. Ushbu testlar orqali ularning grammatika, imlo, so'z boyligi va ifoda aniqligiga oid qobiliyatlari baholandi.

3. **Modellashtirish** Yozuv ko'nikmalarini bosqichma-bosqich shakllantirish uchun maxsus metodik model ishlab chiqildi. Bu modelda o'quvchilarning yoshi, psixologik xususiyatlari, ingliz tiliga bo'lgan tayyorgarlik darajasi va bosqichli o'rgatish tamoyillari inobatga olindi.

4. **Taqqoslash** O'zbekiston va xorijiy davlatlar boshlang'ich ta'lim tizimidagi ingliz tilida yozuv ko'nikmalarini shakllantirishga oid metodik yondashuvlar taqqoslandi. Bu metod xorijiy tajribaning mos qismlarini milliy ta'lim tizimiga integratsiya qilish imkoniyatlarini ochib berdi.

Bular o‘zaro uyg‘unlikda qo‘llanilib, nafaqat nazariy asoslar, balki amaliy xulosalarni ham aniqlash imkonini berdi. Tadqiqot natijalari keyingi bosqichda yozma nutqni o‘qitish metodikasini takomillashtirish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini ingliz tilida yozishga o‘rgatish — bu murakkab, ammo juda muhim va zaruriy jarayon bo‘lib, o‘quvchilarning til o‘rganishdagi asosiy ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, yozuv ko‘nikmasi nafaqat grammatik bilimlar, balki o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda ham muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli, yozuv mashg‘ulotlarini yoshga mos, bosqichli va qiziqarli metodlar asosida tashkil etish dolzarb hisoblanadi. Ilmiy metodlar yordamida aniqlangan natijalarga ko‘ra, samarali darslar, interfaol metodlar, vizual materiallardan foydalanish va diagnostik baholash usullarining uyg‘unligi boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining yozuv faoliyatini sezilarli darajada yaxshilashga olib keladi. Ayniqsa, individual yondashuv, modellashtirilgan metodik tizim va o‘yin elementlariga boy topshiriqlar bolaning faol ishtirokini oshirib, darsga bo‘lgan qiziqishini mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmedova, M. A. (2021). Xorijiy til o‘qitish metodikasi. Toshkent: “Fan va texnologiya” nashriyoti.
2. Karimova, G. T. (2020). Boshlang‘ich ta’limda ingliz tilini o‘rgatishning pedagogik asoslari. // Ta’lim va rivojlanish jarayoni, №4, 55–60-betlar.
3. Qurbonova, S. H. (2019). Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining til ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi. Toshkent: TDPU nashriyoti.
4. Richards, J. C., & Renandya, W. A. (2002). Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice. Cambridge University Press.